

Yeni Büyükşehir Yasası Perspektifinde 2014 Yerel Seçimleri

HİCRAN ÇELİKİYAY

- 6360 Sayılı Kanun neler getiriyor?
- Yerel seçim öncesi tartışmalar / iddialar nelerdir?
- 2014 Yerel Seçimleri ile Büyükşehir sonuçlarını nasıl okumalı?

GİRİŞ

12 Kasım 2012’de kabul edilen “Yeni Büyükşehir Yasası” olarak tanınan 6360 Sayılı Kanun birçok tartışmayı da beraberinde getirdi. Kanunun kabulü ile büyükşehir yönetim sisteminde öngörülen değişimlerin 30 Mart 2014 yerel seçimlerinden sonra uygulanacak olması, tartışmaların bir kent yönetim sistemi odağından daha çok seçim sistemi üzerinde yoğunlaşmasına neden oldu. Bu çalışmada kırsal oyların yerel seçim sonuçlarının belirli partiler lehine değiştireceği ve bu durumun üniter devlet yapısını bozacağı, bölgesel yönetimlere kapı araladığı yönündeki iddialar tartışılmaktadır.

2014 yerel seçimleri sonrasında uygulamaya geçilen yasanın kapsamına bakıldığında büyükşehirlerin Türkiye yüzölçümünün yaklaşık yüzde 51,2 ve nüfusunun yüzde 74,6’sını oluşturduğu görülmektedir. Geniş bir alanda etkili olan yasaya göre köy ve beldelerin en yakın ilçeye bağlanması ve il özel idarelerinin kaldırılması ile bu bölgelerdeki seçmenler ilçe belediyelerinin yanı sıra büyükşehir için de oy kullanmışlardır.

Yerel seçimlere girerken yasa üzerinde gündeme getirilen temel iddialardan bir tanesi, önceki yıllara ait il genel meclisi oylarının değişmeden 2014 seçimlerin-

de büyükşehirlere kayacağı olmuştur. Oysaki yasanın “kırsal oyları” hedeflemek üzere kurgulandığı yönünde gelişen tartışmaların, seçim sonuçlarına bakıldığında çok da gerçekçi olmadığı görülmektedir.

Çalışmada, 30 büyükşehir üzerinde yerel seçim sonuçları incelenmiş ve yeni yasanın seçim sonuçlarını etkilemediği; sonuçların Türkiye genel oy dağılımı ile uyumlu olduğu görülmüştür. 2014 yerel seçim sonuçları iddia edildiği gibi bölgeselleşme eğilimi getirmemekte ve Türkiye’nin üniter yapısını zedelememektedir.

6360 Sayılı Kanunla yapılan düzenlemeler yerel yönetim reformlarının bir uzantısıdır. Kanun, kent yönetim sistemi çerçevesinde değerlendirilmelidir. Büyükşehirler ile genişleyen reform çalışmaları, sonuncusu olmayacağı gibi bundan sonra gerçekleştirecek yeniliklerin önemli bir basamağıdır.

BÜYÜKŞEHİR YÖNETİM SÜRECİ

12 Kasım 2012’de kabul edilen “Yeni Büyükşehir Yasası” olarak tanınan 6360 Sayılı Kanun birçok tartışmayı da beraberinde getirdi. Kanunun kabulü ile büyükşehir yönetim sisteminde öngörülen değişimlerin 30 Mart 2014 yerel seçimlerinden sonra uygulanacak olması,

Hicran ÇELİKİYAY

1996 yılında Boğaziçi Üniversitesi Bilgisayar Programcılığı bölümünden mezun oldu. 2000-2009 yılları arasında İBB Coğrafi Bilgi Sistemi uzmanı olarak görev yaptı. Anadolu Üniversitesi İşletme Bölümü’nü bitirdi. 2010 yılında Bahçeşehir Üniversitesi Kentsel Sistemler ve Ulaştırma Yönetimi yüksek lisansını tamamlayan Çelikiyay, halen Marmara Üniversitesi Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı Mahalli İdareler ve Yerinden Yönetim Bilim Dalı’nda doktora programına devam etmektedir. Çalışma alanları arasında Avrupa Birliği metropoliten kent yönetimi, kentsel sistemler, yerel yönetimler ve kent konseyleri bulunmaktadır. SETA İstanbul’da Toplum ve Kültür masasında araştırmacı olarak çalışmaktadır.

tartışmaların bir kent yönetim sistemi odağından daha çok seçim sistemi üzerinde yoğunlaşmasına neden oldu. Bu çalışmada kırsal oyların yerel seçim sonuçlarının belirli partiler lehine değiştireceği ve bu durumun üniter devlet yapısını bozacağı, bölgesel yönetimlere kapı araladığı yönündeki iddialar tartışılmaktadır.

1982 Anayasası, 127. Maddesinde “Kanun, büyük yerleşim merkezleri için özel yönetim biçimleri getirebilir” denmektedir.¹ Büyükşehir belediyelerinin kurulması bu maddeye dayanarak gerçekleştirilmiştir. Daha sonraki yıllarda yerel yönetim sistemi üzerinde gerçekleştirilen reform çalışmalarının gerçekleştirilmesi için de bu madde temel teşkil etmiştir.

1980 sonrası getirilmeye çalışılan reformlar kapsamında yerel yönetimlerin, özellikle büyükşehir belediye yönetim modelinin hızlı ve dinamik bir seyir ve dönüşüm gerçekleştirdiği gözlemlenmektedir. Türkiye’de ilk büyükşehir belediyeleri, 1984 yılında çıkarılan 3030 Sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanunla ilk olarak Ankara, İstanbul ve İzmir’de kurulmuştur. Sonraki yıllarda ise Adana (1986); Bursa, Gaziantep ve Konya (1987); Kayseri (1988); Antalya, Diyarbakır, Eskişehir, Erzurum, Mersin, Kocaeli, Samsun (1993) ve Adapazarı 2000 yılında büyükşehir yapılarak Türkiye’de sayı 16’ya ulaşmıştır.

2003 tarihinde hazırlanan Kamu Yönetiminin Temel İlkeleri ve Yeniden Yapılandırılması Hakkında Kanun Tasarısı ile başlayan yerel yönetimlerin yeniden yapılandırılmasına ilişkin reform sürecinde büyükşehirler önemli bir yer edinmiştir. Süreç, 2004 yılında 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile 2005 yılında 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun çıkarılmasıyla devam etmiştir.² Bu kanunlarla birlikte büyükşehir belediyelerinin ölçeği büyütülmüş; büyükşehir sınırları içinde yaşayan nüfus, ülke nüfusunun %46’sına ulaşmıştır.

5216 sayılı Kanunla gelen bir yenilik ise ilk defa 2004 yılında İstanbul ve Kocaeli’de büyükşehir belediye sınırlarının il mülki sınırlarına kadar genişletilmesidir. Yasayla büyükşehir belediyesi sınırlarına hem ölçek hem de nüfus kriteri getirilmiştir. “Pergel” (ya-

rıçap) düzenlemesi olarak adlandırılan yöntemle sınır genişletmeleri yapılmıştır.³

5216 sayılı Kanun’un 4. maddesinde ise büyükşehirler için nüfus ölçütünden bahsedilmektedir. Büyükşehir olabilmek için alt sınır olarak 750.000 kişilik bir nüfus büyüklüğü kabul edilmiştir. Tablo 1’de Türkiye yerleşmelerinin değişen kanunlara göre sınıflandırılmasına yer verilmiştir:

TABLO 1: TÜRKİYE’DE YERLEŞMELERİN SINIFLANDIRILMASI⁵

KANUN	NÜFUS ÖLÇÜTÜ	YERLEŞME TÜRÜ
442 sayılı Köy Kanunu	... < 2000	Köy
	2.000 – 20.000	Kasaba
	20.000 < ...	Kent
5393 Sayılı Belediye Kanunu	5.000 < ...	Belediye
5216 Sayılı BŞB Kanunu	750.000 < ...	Büyükşehir

3. F. İzci ve M. Turan, “Türkiye’de Büyükşehir Belediyesi Sistemi ve 6360 Sayılı Yasa İle Büyükşehir Belediyesi Sisteminde Meydana Gelen Değişimler: Van Örneği”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, c. 18, s.1 (2013), s.117-152

4. “Büyükşehir Sınırı 3 Kat Büyüdü”, *İl Gazetesi*, 13 Kasım 2012.

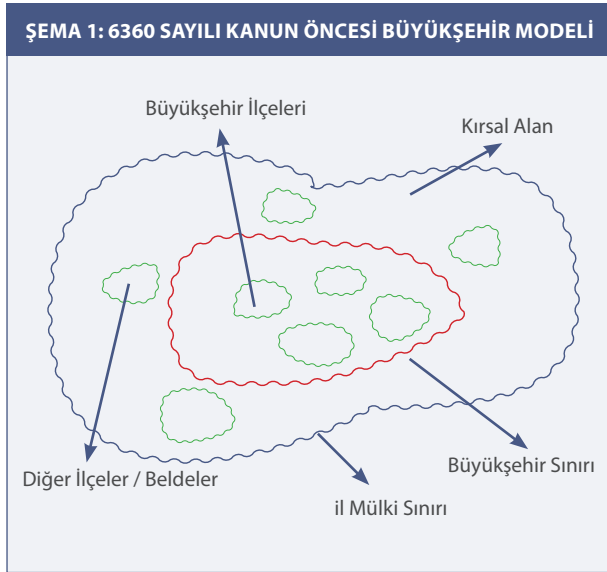
5. K. Demir ve S. Çabuk, “Türkiye’de Metropolitan Kentlerin Nüfus Gelişimi”, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, c.28, s.1, (2013), s.193-215’den alınmıştır.

1. <http://www.tbmm.gov.tr/anayasa.htm>

2. <http://www.tbmm.gov.tr>

“İl sınırında büyükşehir belediye modeline” giden bir sonraki önemli adım ise 2008 yılında atılmış, 5747 sayılı “Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” ile büyükşehir belediye sınırları içinde bulunan ilk kademe belediyelerinin tüzel kişiliği kaldırılmıştır. Tablo 2’de büyükşehir modelinin gelişim dönemleri yer almaktadır.⁶

S. No	DÖNEM	AÇIKLAMA
İl Merkezinde BŞB Dönemi		
1	Kuruluş Dönemi (1984-2004)	Yeni BŞB’lerin ilave olması
2	Genişletme Dönemi (2004-2008)	Yarıçapa dayalı genişletme
3	Bütünleştirme Dönemi (2008-2012)	Yarıçap içinde sıfır belde = 2008 modeli
Mülki Ölçekte BŞB Dönemi		
4	Alansal BŞB Dönemi (2012 +)	2012 modeli: BŞB/ilçe mülki sınır + sıfır belde/köy

Büyükşehir deneyimi, Tablo 3’de ayrıntılı olarak görüleceği gibi, önceleri oldukça “dar bir ölçekte” uygulanmış, sonra bu ölçek 2004 yılında genişletilmeye

6. <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5747.html>

7. E. Arıkboğa, “Geçmişten Geleceğe Büyükşehir Belediye Modeli”, *Yerel Politikalar*, c.1, s.3 (2013), s.48-96’dan alınmıştır.

çalışılmış, en son olarak da 2008 yılında bu genişletmeden kaynaklanan bütünleşme sorunları çözülmeye çalışılmıştır.

Sıra No	Büyükşehirler	Sınır genişletme	İl nüfusu	BŞB nüfusu	BŞB nüfus payı (%)
1	İstanbul	Mülki sınır	13.854.740	13.710.512	98,9
2	Kocaeli	Mülki sınır	1.634.691	1.527.407	93,4
3	Ankara	50 km yarıçap	4.965.542	4.842.136	97,5
4	İzmir	50 km yarıçap	4.005.459	3.661.930	91,4
5	Adana	30 km yarıçap	2.125.635	1.886.624	88,7
6	Bursa	30 km yarıçap	2.688.171	2.402.012	89,3
7	Eskişehir	20 km yarıçap	789.750	710.830	90
8	Gaziantep	20 km yarıçap	1.799.558	1.604.933	89,1
9	Kayseri	20 km yarıçap	1.274.968	1.116.393	87,5
10	Sakarya	20 km yarıçap	902.267	680.637	75,4
11	Diyarbakır	20 km yarıçap	1.592.167	1.155.258	72,5
12	Konya	20 km yarıçap	2.052.281	1.563.863	76,2
13	Mersin	20 km yarıçap	1.682.848	1.327.870	78,9
14	Antalya	20 km yarıçap	2.092.537	1.492.674	71,3
15	Erzurum	20 km yarıçap	778.195	509.474	62,4
16	Samsun	20 km yarıçap	1.251.722	840.399	67,1
Toplam			41.022.789	36.294.353	

TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları 2012

6360 Sayılı Kanun Neler Getiriyor?

İl sınırında büyükşehir belediyesi modeli ile ilgili olarak İstanbul ve Kocaeli’de uygulanan yönetim sistemi diğer iller için örnek olmuştur. 12 Kasım 2012’de 6360 sayılı “On Üç İilde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” kabul edilmiştir.

Kanunun gerekçesi olarak etkin, etkili, vatandaş odaklı, hesap verebilen, katılımcı ve saydam yerel bir yönetim anlayışı çerçevesinde kamu yönetimi reformlarını devam ettirmek hedefi gözetildiği belirtilmektedir. Hizmet kalitesini geliştirmek, vatandaş memnuniyetini arttırmak, kent planlarının bütüncül olarak tüm büyükşehir bölgesinde uygulanmasını ve makro politikaları belirleyen bir çerçeve içinde ele alınmasını

sağlamak; ölçek ekonomisinden yararlanılması ve koordinasyonun sağlanması da temel gerekçeler arasındadır.

6360 Sayılı Kanun kapsamında; Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa, Van ve Ordu'nun il belediyeleri, büyükşehir belediyelerine dönüştürülmüştür.

Kent yönetim sistematığı açısından bakıldığında Yasa ile şu değişiklikler getirilmiştir:

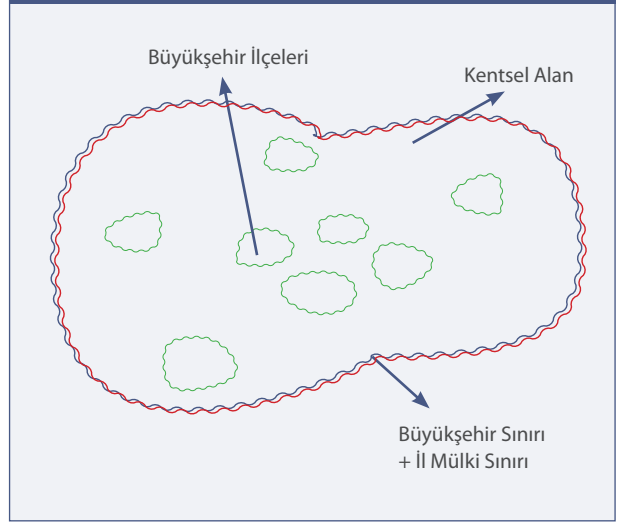
1. 13 ilde yeni büyükşehir belediyesi kurulmuştur (daha sonra Ordu ili eklenmiştir);
2. Bütün büyükşehir belediye sınırları il sınırı olmuştur;
3. Bu 30 ildeki il özel idareleri kaldırılmıştır;
4. Yeni ilçeler kurulmuştur;
5. Büyükşehirlerdeki bütün ilçe belediyelerinin sınırı mülki sınır olmuştur;
6. Bu illerdeki bütün belde belediyeleri kaldırılmış ve bunlar bir belediyenin mahallesine dönüştürülmüştür;
7. Bu illerdeki bütün köy yönetimleri kaldırılmış ve bunlar mahalle yapılmıştır;
8. Büyükşehir belediyeleri dışındaki illerde nüfusu 2.000'den az olan belde belediyeleri köye dönüştürülmüştür;
9. Mülki idareye bağlı olarak 30 ilde, Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı kurulmuştur;

Yasaya göre, 2005 yılında yapılan ölçek düzenlemesinin il sınırına kadar genişletildiği görülmektedir. Kanun sonrası büyükşehir modeli Şema 2'de gösterilmektedir.

Genişlemenin kent yönetimine getireceği avantajlar; hizmet sunum kapasitesinin büyümesi, birim başına hizmet maliyetlerinin azalması, kaynakların etkin kullanımı, insan kaynakları kapasitesinin artması, bütüncül imar planlarının yapılabilmesi, birden fazla ilçeyi kapsayacak daha büyük ölçekli projelerin hayata geçirilmesi, koordinasyon gerektiren hizmetlerin sunulmasının kolaylaşması olarak ifade edilmektedir.⁸

2014 yerel seçimleri sonrasında uygulamaya geçilen yasanın kapsamına bakıldığında büyükşehirlerin

ŞEMA 2: 6360 SAYILI KANUN SONRASI BÜYÜKŞEHİR MODELİ

Türkiye yüzölçümünün yaklaşık yüzde 51,2 ve nüfusunun yüzde 74,6'sını oluşturduğu görülmektedir. Geniş bir alanda etkili olan yasaya göre köy ve beldelerin en yakın ilçeye bağlanması ve il özel idarelerinin kaldırılması ile bu bölgelerdeki seçmenler ilçe belediyelerinin yanı sıra büyükşehir için de oy kullanmışlardır. Dolayısıyla, büyükşehir yönetimi daha önce olduğu gibi sadece büyükşehir sınırından değil; tüm il genelinden gelen oylarla belirlenmiştir.

SEÇİM ÖNCESİ TARTIŞMALAR

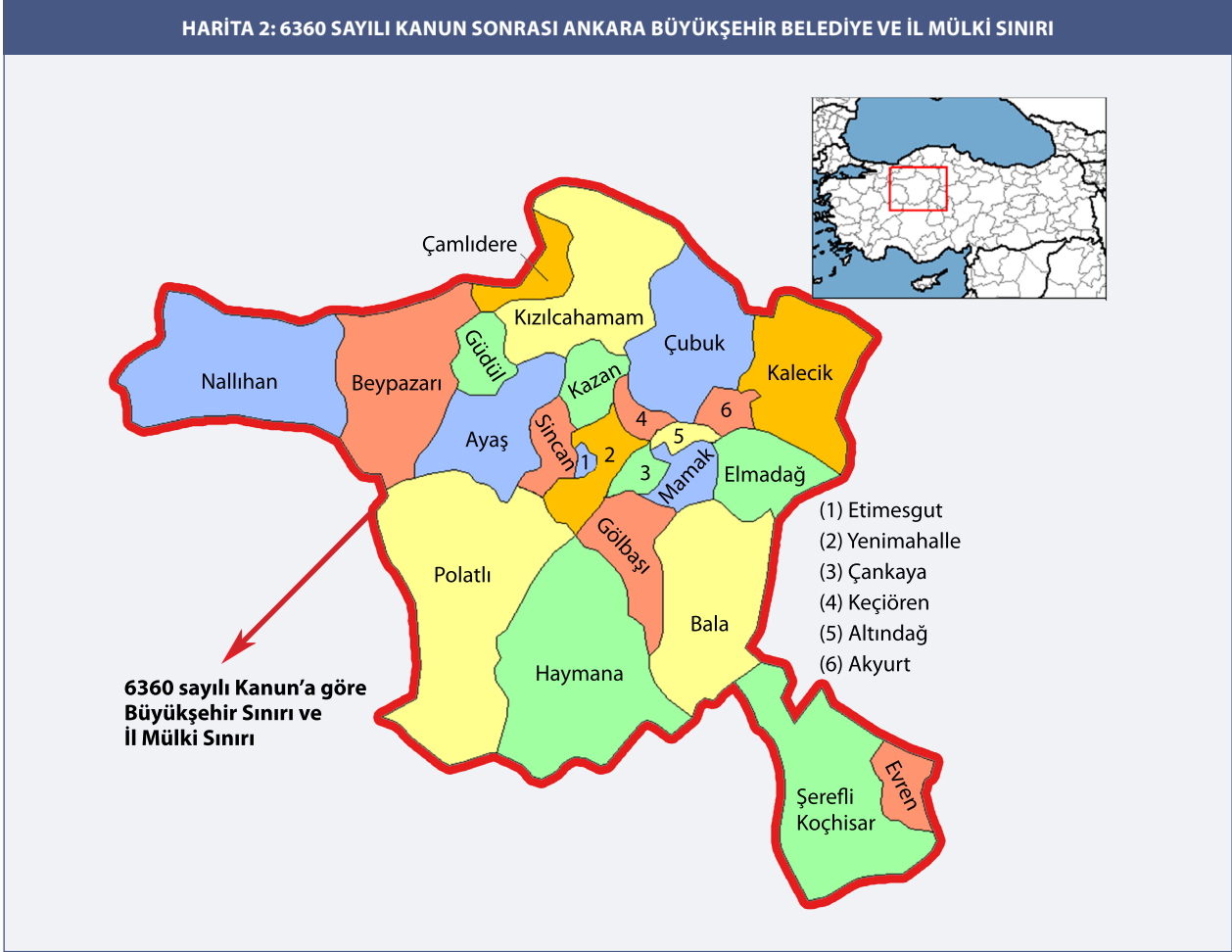
Tartışmalar yasa henüz tasarı aşamasındayken, "il sınırı içerisindeki tüm seçmenlerin büyükşehir belediye başkanı ve meclis üyeleri için oy kullanacak olmaları" üzerinden başlamıştır. Yasanın seçim sonuçlarını hangi yönde etkileyeceği 2014 yerel seçimleri öncesi önemli bir diğer tartışma konusu olmuştur.

Tartışmalar içerisinde belediyelerin yetki alanlarının kentsel alanlarla birlikte kırsal alanları da kapsayacak olmasının "yeni bir sistem" olarak değerlendirildiği görülmektedir. Yeni yönetim ölçeğinin "bölge yönetimi" ya da "eyalet yönetimi"ni çağrıştıracak bir durum ortaya çıkarabileceği de söylenmektedir.⁹ İl bütünündeki seçim alanının genişleyerek kırsalın oylarıyla birlikte belirli illerde yoğunluklu olarak belirli partilerin seçimi

8. Y. Bingöl, E. Yazıcı ve T. Büyükakın, *İl Sınırlarında Büyükşehir Belediye Modeli Kocaeli Deneyimi*, (Kocaeli Belediyesi Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Dairesi Başkanlığı Yayınları, Kocaeli:2013).

9. A. Çukurçayır, "Büyükşehir yasa tasarısı ne şekilde okunmalı?", *Radikal*, 12 Kasım 2012.

HARİTA 2: 6360 SAYILI KANUN SONRASI ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE VE İL MÜLKİ SINIRI

Ankara Districts, Wiki, 2006

kazanacağı da iddialar arasında yer almıştır. Yasaya yönelik bir diğer eleştiri de merkezden yönetim esasına dayanan ilin, yerinden yönetim esasıyla yönetilmesi durumunda bölge yönetimine dönüşeceği'dir.¹⁰

Yasanın getirdiği yeni sistem siyasi partiler tarafından da değerlendirilmiştir. Cumhuriyet Halk Partisi, yönetim zorlukları, yurttaşta getireceği ek yükler, yükselteceği demokrasi açığı ve idari yapı açısından doğuracağı sakıncalar gibi nedenlerle yasayı uygun bulmadığını belirtmektedir.¹¹ Milliyetçi Hareket Partisi ise

federasyon ve bölgesel yönetim iddiaları çerçevesinde değerlendirmelerine Parti Bülteni'nde yer vermiştir.¹² Bu ve benzer iddialar AK Parti bülteninde yanıtlanmıştır. Yeni yasal düzenlemeyle söz konusu olanın yalnızca belediye hizmetlerinin olduğu, hizmet bütünlüğünün ve ülke geneline ayırım yapmadan hizmet etmenin gerekliliğinin esas olarak benimsendiği ifade edilmiştir. Ülkenin belirli bölgelerinde güvenlik ve denetim mekanizmalarının hiçbir endişeye yol açmayacak şekilde yerli yerinde olmasının yanı sıra, yasanın yönetim ve denetim boşluğu getirmeyeceği de belirtilmiştir.¹³

10. "Büyükşehir Kanun Tasarısı İçişleri Komisyonu'nda Görüşülüyor!", Yerel Yönetim Araştırma Yardım ve Eğitim Derneği, (<http://www.yayed.org/uploads/yuklemeler/B%C5%99EB%20KOM%C4%B0SYONDA.pdf>).

11. "40 soruda yeni Büyükşehir Belediye Yasası", *CHP Yerel Yönetimler Başkanlığı* (2013).
B.A. Güler, "Bütünşehir Yasası ve Köyler!", *CHP Bülten*, 5 Aralık 2012.

12. "Büyükşehire Evet Eyalet Hayır 6360 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu Görüşler, Çekinceler", *Milliyetçi Hareket Partisi Yerel Yönetimler Başkanlığı*, Yayın No:8 (2013).

13. "Sorularla ve Cevaplarla Yeni Büyükşehir Yasası", *Ak Parti Genel Merkezi Yerel Yönetimler Başkanlığı* (2012).

Benzer şekilde, kanunun “optimal ölçek” konusunda çağdaş dünyadaki eğilimlere uygun düştüğünü belirten; ekonomik düzeyde hizmet ve yatırımların sağlanmasında ve yeterince hizmet alamamış yerleşim yerlerinin daha iyi hizmet almalarını sağlayabilecek düzenlemelere sahip olduğunu savunan görüşler bulunmaktadır.¹⁴

2014 SEÇİMLERİ VE BÜYÜKŞEHİRLER

2014 yerel seçimleri sonuçlarına bakıldığında 30 büyükşehirden 18 tanesinin Adalet ve Kalkınma Partisi, 6 tanesinin Cumhuriyet Halk Partisi, 3 tanesinin Milliyetçi Hareket Partisi, 2 tanesinin ise Barış ve Demokrasi Partisi tarafından kazanıldığı görülmektedir. Mardin Büyükşehir Belediyesi ise bağımsız aday Ahmet Türk başkanlığında yönetilecektir.

Yerel seçimlere girerken temel iddialardan bir tanesi, önceki yıllara ait il genel meclisi oylarının değişmeden 2014 seçimlerinde büyükşehirlere kayacağı olmuştur. Oysaki yasanın “kırsal oyları” hedeflemek üzere kurgulandığı yönünde gelişen tartışmaların, seçim sonuçlarına bakıldığında çok da gerçekçi olmadığı görülmektedir.

Tablo 4’te 6360 sayılı Yasa kabul edilmeden önceki 16 büyükşehirin 2009 ve 2014 yılı yerel seçim sonuçları karşılaştırmalı olarak yer almaktadır. 2014 seçimlerinde 6360 sayılı Yasa gereği il genel meclisi kaldırıldığından sadece büyükşehir belediyeleri seçim sonuçları yer almaktadır.

Mevcut büyükşehirlerden tabloda dikkat çeken iller Adana, Eskişehir, Mersin ve Antalya’dır. Diğer illerdeki 2009 seçim eğilimleri 2014’te değişmemiştir. Hem büyükşehir belediye sonucu hem de il genel meclisi sonucu aynı parti yönünde sonuçlanmıştır. Bu illerde yeni kanunun getirdiği kırsal alan oylarının genel eğilimi, seçim sonucunu parti değişimine neden olacak şekilde etkilememiştir.

Adana ve Eskişehir 2009 İl Genel Meclisi seçiminde yüksek oy alan parti ile 2014 Büyükşehir Seçiminde önde olan parti farklılık göstermektedir.

14. B. Parlak, “Yeni Büyükşehir Belediye Yasasının Analizi”, *Bursa Yerel Yönetim Haber ve Yorum Dergisi*, 25 Ocak 2013.

TABLO 4: 6360 SAYILI YASA KABUL EDİLMEYEN ÖNCEKİ 16 BÜYÜKŞEHİRİN 2009 VE 2014 YILI YEREL SEÇİM SONUÇLARI

Sıra No	İller	2009 BŞB	2009 İl Genel Meclisi	2014 BŞB
1	İstanbul	%44.34 AK Parti	%40.3 AK Parti	%47.92 AK Parti
2	Kocaeli	%47.21 AK Parti	%41.94 AK Parti	%50.59 AK Parti
3	Ankara	%38.47 AK Parti	%38.7 AK Parti	%44.8 AK Parti
4	Adana	%29.7 MHP	%30.9 AK Parti	%33.51 MHP
5	İzmir	%54.99 CHP	%48.2 CHP	%49.58 CHP
6	Bursa	%47.27 AK Parti	%42.98 AK Parti	% 49.52 AK Parti
7	Eskişehir	%51.5 DSP	%36.3 AK Parti	%45.25 CHP
8	Gaziantep	%52.53 AK Parti	%47.98 AK Parti	%54.6 AK Parti
9	Kayseri	%60.52 AK Parti	%52.1 AK Parti	%58.92 AK Parti
10	Sakarya	%45.27 AK Parti	%44.05 AK Parti	%57.9 AK Parti
11	Diyarbakır	%65.43 DTP	%59.4 DTP	%55.07 BDP
12	Konya	%67.97 AK Parti	%55.1 AK Parti	%64.26 AK Parti
13	Mersin	%30.99 CHP	%31.25 MHP	%31.96 MHP
14	Antalya	%40.79 CHP	%33.16 CHP	%36.4 AK Parti
15	Erzurum	%56.76 AK Parti	%48.7 AK Parti	%58.67 AK Parti
16	Samsun	%48.45 AK Parti	%45.8 AK Parti	%54.85 AK Parti

Kırsal oyların şehir merkezine etki edeceğini öngören yaklaşımlara göre il genel meclisi için alınan oylar, şehir merkezleri için de belirleyici olmalıydı. Ancak; mevcut durum bu öngörülerin tamamen karşıt yönünde gelişmiştir:

Adana’da 2009 seçimlerinde büyükşehir belediyesi yönetimini yüzde 29,7 oy oranı ile MHP alırken aynı yıl il genel meclisini yüzde 30,9 oran ile AK Parti almıştır. İddialara göre 2014 yerel seçimleri sonrası büyükşehir yönetimini kırsal oyların katılımıyla AK Parti’nin alması beklenirken yüzde 33,51 oy oranı ile MHP almıştır.

Aynı şekilde Eskişehir’in 2009 İl Genel Meclisi oy durumuna bakıldığında en yüksek oy oranını yüzde 36,3 ile AK Parti’nin aldığı görülmektedir. İddia edilen, 2014 Büyükşehir Belediye Seçimleri’nin yine aynı parti tarafından kazanılmasıydı. Ne var ki Eskişehir’de büyükşehir belediyesini yüzde 45,25 oy oranıyla CHP almıştır.

Antalya sürpriz sonuçları ile dikkat çekmektedir. Antalya'da 2009 Büyükşehir ve İl Genel Meclisi seçimlerinde yüksek oy alan parti yüzde 40,79 ve yüzde 33,16 ile CHP'dir. 2014 seçimlerinde büyükşehir sonucu iddia edildiği gibi il genel meclisi oyları ile aynı olmamıştır. Yüzde 36,4 oranı ile AK Parti'nin büyükşehir yönetimini kazanması ile neticelenmiştir.

Mersin, bu tabloda iddiaları destekler görünen tek şehirdir. 2014 yerel seçimler sonrası Ak Parti 16, CHP 6, MHP 3 ve BDP ise 2 büyükşehir yönetimini almışlardır. Tablo 5'te yeni büyükşehirler ve yerel seçim sonuçları listelenmiştir.

TABLO 5: 6360 SAYILI YASA KABUL EDİLDİKTEN SONRAKİ 14 BÜYÜKŞEHİRİN 2009 VE 2014 YILI YEREL SEÇİM SONUÇLARI				
Sıra No	İller	2009 Belediye Başkanlığı	2009 İl Genel Meclis	2014 BŞB
1	Tekirdağ	%45.56 CHP	%37.69 CHP	%45.77 CHP
2	Muğla	%46 CHP	%34.07 CHP	%49.12 CHP
3	Van	%53.54 DTP	%48.28 DTP	%53.14 BDP
4	Mardin	%45.04 AK Parti	%44.19 DTP	%52.19 Bağımsız
5	Şanlıurfa	%44 Bağımsız	%40.3 AK Parti	% 61.65 AK Parti
6	Ordu	%52.74 DSP	%42.5 AK Parti	%54.39 AK Parti
7	Hatay	%50.9 AK Parti	%33.06 AK Parti	%41.15 CHP
8	Manisa	%38.74 MHP	%36.1 AK Parti	%40.11 MHP
9	Balıkesir	%41.07 MHP	%35.03 AK Parti	%39.75 AK Parti
10	Kahramanmaraş	%65.31 AK Parti	%50.27 AK Parti	%58.84 AK Parti
11	Aydın	%26.03 CHP	%28.25 CHP	%43.8 CHP
12	Denizli	%40.11 AK Parti	%35.68 AK Parti	%45.21 AK Parti
13	Malatya	%53.08 AK Parti	%50.18 AK Parti	%61.65 AK Parti
14	Trabzon	%47.8 AK Parti	%45.7 AK Parti	%59.4 AK Parti

2009 seçimlerinde Büyükşehir Belediye seçimini Manisa'da yüzde 38,74 ile alan MHP'ye karşılık aynı yıl il genel meclisini yüzde 36,1 ile AK Parti almıştır. 2014 seçimlerinden önce iddia edilen olmamış, kırsal oyların da dâhil edildiği 2014 seçimlerinde büyükşehir belediyesini yüzde 40,11 oranla MHP almıştır.

Hatay'da da Antalya'da olduğu gibi sürpriz bir sonuç yaşanmış; 2009 büyükşehir ve il genel meclisinde yüksek oy alan parti yüzde 50,9 ve yüzde 33,06 oy

oranı ile AK Parti olurken 2014 seçimlerinde yüzde 41.15 ile CHP olmuştur. Bu iki şehir örneğinden anlaşılacağı gibi seçim sonuçları bazı illerde beklenmeyen sonuçlar getirmiştir.

2009-2014 Yerel Seçim Sonuçlarını gösteren tabloya göre; 30 Büyükşehirden 21'inde, 2009 seçimlerindeki büyükşehir belediyesi ile 2014 seçimlerindeki büyükşehir belediyesini kazanan partilerin aynı olduğu; ayrıca bu şehirlerde 2009 il genel meclisi sonuçlarının büyükşehir sonuçları ile farklı olmadığı görülmektedir. Yeni yasa ile gelen kırsal oylar 2014 sonucunu değiştirmemiştir. Ayrıca; Adana, Eskişehir, Antalya, Hatay ve Manisa'da iddiaların tamamen karşısı bir durum söz konusudur. Bu 5 şehirde 2009 il genel meclisi sonucundan farklı sonuç alınmıştır.

Son olarak değerlendirilmesi gereken Şanlıurfa, Ordu, Balıkesir ve Mersin şehirlerinde 2009 il genel meclisi ve 2014 büyükşehir belediye sonuçları aynı partilere aittir. Toplam 4 şehirde görülen bu sonuç, geneli temsil gücünden uzak olmakla beraber 6360 sayılı Yasa'ya yönelik eleştirilerin yersiz olduğunu göstermektedir. Tablo 6'da seçim sonrası büyükşehir belediye sonuçlarının değiştiği iller listelenmiştir.

TABLO 6: SİYASİ PARTİLER VE BÜYÜKŞEHİRLER		
Büyükşehirler	6360 BŞB Yasa Öncesi	6360 BŞB Yasa Sonrası
Mersin	CHP	MHP
Antalya	CHP	AK Parti
Mardin	AK Parti	Bağımsız
Şanlıurfa	Bağımsız	AK Parti
Hatay	AK Parti	CHP
Ordu	DSP	AK Parti
Balıkesir	MHP	AK Parti

İddia edildiği gibi bu şehirlerde herhangi bir partinin kazanımını getiren bir durum oluşmamış; tüm partilerin dâhil olduğu bir değişim yaşanmıştır.

Harita 3'te görüldüğü üzere 2014 yerel seçim sonuçları iddia edildiği gibi bölgeselleşme eğilimi getirmemekte ve Türkiye'nin üniter yapısını zedelememektedir.

HARİTA 3: 2014 YEREL SEÇİMLER SONRASI BÜYÜKŞEHİRLER

Sonuç olarak, 30 büyükşehir üzerinde yerel seçim sonuçları incelenmiş ve yeni yasanın seçim sonuçlarını etkilemediği; sonuçların Türkiye genel oy dağılımı ile uyumlu olduğu görülmüştür. 6360 Sayılı Kanunla yapılan düzenlemeler yerel yönetim reform-

larının bir uzantısıdır. Kanun, kent yönetim sisteminin bir çerçevesinde değerlendirilmelidir. Büyükşehirler ile genişleyen reform çalışmaları, sonucusu olmayacağı gibi bundan sonra gerçekleştirilecek yeniliklerin önemli bir basamağıdır.